

2023'e

Giden Yol

KOBİ'lerden Geçer

KOBİ'ler değişen piyasa koşullarına karşı hızlı uyum yetenekleri, esnek üretim yapıları, bölgesel kalkınmadaki rolleri, işsizliğin azaltılması ve yeni iş alanlarının açılmasıdaki katkıları gibi bir dizi olumlu özellikleri nedeniyle ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmasında önemli bir işlev görmektedirler. Bugün, Türkiye ekonomisinin temel direği durumunda olan KOBİ'ler, ülkenin gelecekte de büyümesini sürdürmesinde ve refahını artırmasında kritik bir öneme sahip olacaktır. Dolayısıyla, günümüzde artık ekonomik gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, KOBİ'ler tüm ülkelerde hem sayısal hâkimiyetleri hem de yeni iş yaratma kapasiteleri açısından ekonomik sistemin önemli ve vazgeçilmez unsurlarıdır. Öyle ki KOBİ'lerin bir ekonomide toplam istihdam, yatırım, katma değer, vergi, ihracat ve krediler içindeki payı önemli boyutlardadır.

KOBİ'ler sağladıkları bu katkılarından dolayı kamu politikalarının önemli uygulama alanlarından biri haline dönüşmüştür. Bu çerçevede, başta gelişmiş ülkeler olmak üzere tüm ülkeler KOBİ'lerin doğması, büyümesi, gelişmesi ve korunabilmesi için elverişli ekonomik ortamı yaratacak politikaları geliştirmeye çalışmaktadırlar. Kobilerin önemine binaen, Ülkemizde Kobi Stratejileri Eylem Planı'nın ikincisi (İlki 2011-2015 yılları arasında uygulandı.) (KSEP) 10. Kalkınma Planı'na uyumlu olarak 21.08.2015 Tarih 2015/41 Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile kabul edilmiş ve resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 2015-2018 KSEP, genel amaca ulaşmak üzere belirlenen beş stratejik alandaki 17 hedef ve bu hedefler çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından KOBİ'lere yönelik yürütülecek eylem ve projeleri kapsa-

maktadır. Amaç, “Küçük işletme ihtiyaçlarına duyarlı iş ortamında, KOBİ’lerin rekabet güçlerinin uluslararası düzeyde artırılması ve ülkemizin ekonomik büyümesinde KOBİ’lerin katkısının yükseltilmesi” olarak hedeflenmiştir. 2015-2018 Kobi Strateji Eylem Planına göre (KSEP) ülkemizde 14 farklı kurum tarafından KOBİ’lere Yönelik Destek ve Teşvikler kapsamında 91 adet destek ve teşvik sunulmaktadır. Bu alanlar genel olarak; ARGE ve Yenilikçiliğin, Girişimciliğin, Strateji Geliştirme ve İşbirliklerinin, Pazarlama Faaliyetlerinin, Danışmanlık, Sistem ve Kapasite Geliştirmenin, Yatırımların ve Finansmanın Erişiminin ile Çevre ve Enerjiye Yönelik Destekler alanlarını kapsamaktadır. Yine KOBİ’lerin önemi-ne binaen yürürlükte bulunan; 2015-2018 Türkiye Girişimcilik Strateji Eylem Planı, Kamu Üniversite Strateji Eylem Planı, Türkiye Sanayi Strateji Belgesi, Kamu Üniversite Sanayi İşbirliği, gibi birçok eylem planı da direkt KOBİ’lerin gelişimi, değişimi ve dönüşümüne yönelik eylemler içermektedir.

Murat ALADAĞ
DOKA Giresun YDO Koordinatörü

KOBİ Kimdir?

18/11/2005 tarihli 25597 sayılı ‘Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik’e göre: **250 kişiden az** yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık **net satış hasılatı** veya mali bilançosundan herhangi biri **40 milyon Türk lirasını aşmayan** işletmeler KOBİ olarak tanımlanır.

Ölçeklerine göre KOBİ;

a) **Mikro işletme:** 10 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 1 milyon Türk lirasını aşmayan işletmeler.

b) **Küçük işletme:** 50 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 8 milyon Türk lirasını aşmayan işletmeler.

c) **Orta büyüklükteki işletme:** 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 40 milyon Türk lirasını aşmayan işletmeler.

Ülkemizde
14 farklı kurum
tarafından KOBİ'lere
Yönelik Destek ve
Teşvikler kapsamında
91 adet destek ve
teşvik sunulmaktadır

İşletme Ölçekleri Eşik Değerleri

İşletme Kategorisi	Çalışan Sayısı (Yıllık İş Birimi)	Net Satış Hasılatı	Mali Bilanço
Orta Büyüklükte İşletme	< 250	≤₺ 40 milyon	≤₺ 40 milyon
Küçük İşletme	< 50	≤₺ 8 milyon	≤₺ 8 milyon
Mikro İşletme	< 10	≤₺ 1 milyon	≤₺ 1 milyon

AB KOBİ Tanımı

2003/361/EC sayılı tüzük çerçevesinde Avrupa Birliğinde 1 Ocak 2005'te yürürlüğe giren KOBİ tanımı çalışan kişi sayısı, yıllık ciroları veya bilanço büyüklüğü ve son olarak da bağımsızlık kriterlerinden oluşan ölçüleri kapsamaktadır.

Kategori	Çalışan Sayısı	Yıllık Ciro	Yıllık Bilanço
Orta	< 250	≤ € 50 milyon	≤ € 43 milyon
Küçük	< 50	≤ € 10 milyon	≤ € 10 milyon
Mikro	< 10	≤ € 2 milyon	≤ € 2 milyon

Tablo 1 / Kaynak: Avrupa Komisyonu Tavsiye Kararı 2003/361

2014 yılında AB ülkelerinde KOBİ sayısı, istihdam oranı ve sağladıkları katma değer olarak ölçeklerine göre sılama tabloda yer almaktadır. Ölçek sayısı bakımında ülkemizdeki KOBİ'lere benzemekle birlikte sağladıkları katma değer çok daha yüksektir.

AB KOBİ Sayısı İstihdam Ve Katma Değer

	MİKRO	KÜÇÜK	Toplam KOBİ	Toplam KOBİ	KOBİ HARİÇ
Girişimci sayısı	20.710.324	1.373.365	224.811	22.308.500	43.766
%	92.7%	6.1%	1.0%	99.8%	0.2%
İstihdam	39.274.088	27.452.716	23.257.412	89.984.216	44.438.724
%	29.2%	20.4%	17.3%	66.9%	33.1%
Katma Değer (EU milyar)	1.358	1.169	1.188	3.715	2.71
%	21.1%	18.2%	18.5%	57.8%	42.2%

Tablo II - Eurostat, National Statistical Offices,2014

AB ve Seçilmiş Diğer Bazı Ülkelere İlişkin KOBİ Bilgileri

Ülke	Referans yıl	KOBİ Sayısı	İstihdam (milyon)
AB	2013	21.5 Milyon	89
ABD	2011	18.2 Milyon	48.7
JAPONYA	2012	3.9 Milyon	33.5
İSRAİL	201	370 Bin	1.2
NORVEÇ	2013	282 Bin	1
BREZİLYA	2011	4,2 milyon	23.3
RUSYA	2011	1.7 milyon	11.4
HİNDİSTAN	2011	24.5 Milyon	73

AB ülkelerinde 22 milyonun üzerinde KOBİ bulunmakta olup bunlar yaklaşık 90 milyon istihdam sağlamaktadırlar.

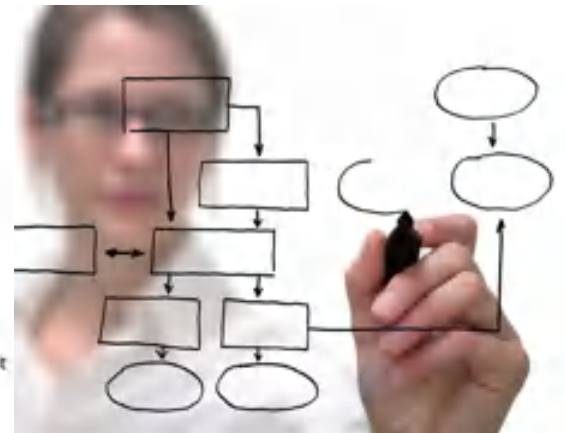
Türkiye'de KOBİ Sayısı

TÜİK tarafından 2013 yılında yapılan iş kayıtlarına göre girişim sayıları çalışması sonucunda Türkiye'de 250'den az çalışanı bulunan 3.524.331 işletme olduğu tespit edilmiştir. Buna göre Türkiye'de toplam işletmelerin %99'unu KOBİ'ler oluşturmaktadır. 0-9 çalışana sahip mikro işletmeler, toplamın %93,6'sını; 10-49 çalışana sahip küçük işletmeler, toplamın 5,4'ünü ve 50-249 çalışana sahip orta ölçekli işletmeler, toplamın %0,9'unu oluşturmaktadır.

Ana sektörlerine göre KOBİ sayıları TÜİK girişimcilik araştırmasında şöyle belirtilmiştir.

Kaynak: TÜİK İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları 2013

"Sektörlere Göre Ortalama Çalışan" sayıları ile ilgili olarak TÜİK tarafından 2013 yılında yapılan çalışma sonuçlarına göre ülkemizde faaliyet gösteren KOBİ'lerin %93,6 gibi büyük bir yüzdesi 0-9 kişi arasında çalıştırmakta ve yoğun olarak toptan perakende ticaret, ulaştırma, imalat ve inşaat sektörlerinde faaliyet göstermektedirler.

Sektör ve Çalışan Sayılarına Göre Dağılım

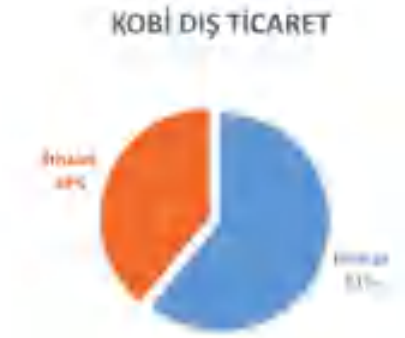
Sektör (Nace Rev.2)	0-9 Çalışan Sayısı Olan Girişim Sayısı	10-49 Çalışan Sayısı Olan Girişim Sayısı	50-249 Çalışan Sayısı Olan Girişim Sayısı	KOBİ Sayısı	250+ Çalışan Sayısı Olan Girişim Sayısı
A - Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	28.619	1.537	211	30.367	22
B - Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5.475	1.437	352	7.264	60
C - İmalat	371.608	44.668	8.882	425.158	1.627
D - Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	3.931	418	167	4.516	62
E - Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	3.044	384	103	3.531	81
F - İnşaat	210.095	36.027	7.115	253.237	510
G - Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	1.189.401	47.583	4.272	1.241.256	472
H - Ulaştırma ve Depolama	548.578	10.929	1.387	560.894	219
I - Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	290.907	12.715	1.597	305.219	307
J - Bilgi ve İletişim	37.877	2.401	426	40.704	86
K - Finans ve Sigorta Faaliyetleri	24.702	1.026	161	25.889	75
L - Gayrimenkul Faaliyetleri	49.662	1.562	160	51.384	15
M - Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	182.344	9.697	738	192.779	117
N - İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	39.727	5.382	2.840	47.949	876
P - Eğitim	21.307	6.284	885	28.476	345
Q - İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	37.682	3.995	870	42.547	291
R - Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	33.470	837	138	34.445	13
S - Diğer Hizmet Faaliyetleri	224.781	3.672	263	228.716	32
TOPLAM	3.303.210	190.554	30.567	3.524.331	5.210
Ölçeklerine göre işletmelerin dağılımı	93,6%	5,4%	0,9%	99,9%	0,1%

Tablo IV - Kaynak: TÜİK İş Kayıtlarına Göre Girişim Sayıları 2013, Yıllık Avrupa KOBİ'leri Raporu 2013/2014

TÜİK 2012 Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri (YSHİ) sonuçlarına göre

- KOBİ'lerin Toplam mal ve hizmet satın alışı içerisindeki payı %65,5
- KOBİ'lerin Cirodaki payı %63,3
- KOBİ'lerin Üretim değerindeki payı %56,2
- KOBİ'lerin Faktör maliyetiyle katma değerdeki payı %54,2
- KOBİ'lerin Maddi mallara ilişkin brüt yatırımdaki payı %53,2
- KOBİ'lerin Çalışanlar sayısı içerisindeki payı %75,8
- KOBİ'lerin Ücretli çalışanlar sayısı içerisindeki payı %69,7'dir.

Girişim Özelliklerine Göre Dış Ticaret İstatistikleri (GDTİ) - 2013 sonuçlarına göre, KOBİ'ler ihracatın %60'ını ithalatın ise %40'ını gerçekleştirmektedirler.

Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü- Eylül 2014 raporuna göre;

- KOBİ kredilerinin bankacılık sektörü toplam krediler içerisindeki payı %27'dir. Ülkemizde yapılan ihracatın ve sağlanan istihdamın büyük bir kısmını sağlamasına rağmen toplam krediler içerisindeki KOBİ payı çok düşük düzeydedir.

TÜİK verilerine göre, Türkiye'de yer alan KOBİ'lerin hukuki yapıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Kobilerin Hukuki Durumu

Kobilerin Hukuki Durumları	%
Şahıs şirketleri	65%
Limited şirketleri	18%
Anonim şirket	10%
Adi ortaklık	7%

TR90 Bölgesinde KOBİ'lere Genel Bakış

TR90 Bölgesinde (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon) faaliyet gösteren firmaların %99,9' u KOBİ vasfını taşımaktadırlar. 2013 yılında TÜİK tarafından yapılan araştırma ve KOSGEB veri tabanına kayıtlı işletmeler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. TR90 Bölgesindeki KOBİ sayısı ülke genelinde faaliyet gösteren KOBİ sayısının % 3,2'ne tekabül etmektedir.

TR90	2009	2010	2011	2012	2013
Artvin	8.058	7.646	8.311	8.213	8.250
Giresun	17.923	17.255	18.806	18.986	18.816
Gümüşhane	4.389	4.307	4.662	4.501	4.466
Ordu	26.989	25.911	28.630	28.588	28.749
Rize	15.099	14.540	16.178	15.967	15.937
Trabzon	32.236	30.853	34.591	34.918	34.813

Tablo VI / Kaynak: TÜİK İş Kayıtları İstatistiği 2013

Yine önemli bir istatistik olan TR90 Bölgesi KOSBEB veri tabanına imalat sanayi yoğunlukta firmaların kayıtlı olmasından dolayı bu veritabanını imalat sektörü açısından daha anlamlı veriler sunmaktadır.

Artvin	Giresun	Gümüşhane	Ordu	Rize	Trabzon
1.808	3.438	1.272	6.114	4.071	9.192

Tablo VII / Kaynak: KOSGEB Veri Tabanı 2015

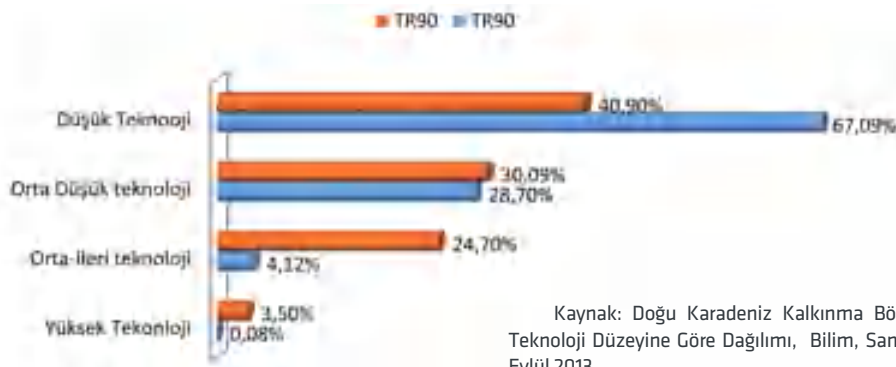
TR90 Bölgesinde faaliyet gösteren firmaların tamamına yakınının KOBİ tanımına uymakta oldukları görülmektedir. TÜİK İş Kayıtları İstatistiği 2013 yılı firma adedine baktığımızda toplam **111.031 KOBİ** bölgemizde faaliyet göstermektedir. KOBİ deyince zihnimizde canlanan imalat sanayi alanında faaliyet gösteren firmalarımızın kullandıkları teknoloji düzeyine göre sınıflandırması TR90 teknoloji kullanım düzeyi tablosunda yer almaktadır.

TR/TR90 Bölgesi Firmaların Kullandıkları Teknoloji Düzeyi

TR90 Bölgesinde firmaların teknoloji sınıflarına göre dağılımına bakıldığında, % 0,08 oranında yüksek teknoloji, % 4,12 oranında orta-yüksek teknoloji, % 28,70 oranında orta-düşük teknoloji ve % 67,09 oranında düşük teknoloji sektörlerinde faaliyet gösterildiği görülmektedir. Bu oranlar Türkiye geneli için % 3,50 oranında yüksek teknoloji, % 24,70 oranında orta-yüksek teknoloji, % 30,09 oranında orta-düşük teknoloji ve % 40,90 oranında düşük teknoloji olarak belirlenmiştir.

TR90- TR Teknoloji Kullanım Düzeyi

Kaynak: Doğu Karadeniz Kalkınma Bölgesinde Faaliyet Gösteren Firmaların Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sunumu, 28 Eylül 2013

2023 hedeflerine,
ancak
katma değeri yüksek
üretim yapan,
rekabetçi,
işbirliğine açık
KOBİ'lerle
ulaşılabilir...

Sonuç olarak

2023 hedeflerine ulaşmak için üzerinde hassasiyetle durulması gereken en önemli alan KOBİ'lerdir. KOBİ'ler mevcut altyapı sorunları çözülmediği takdirde, desteklenen sektörlerin ürettiği katma değerler hesaplanmadan ve yüksek teknolojik üretim düzeyine ulaşmadan sadece niteliği düşük mallar üretir ve rekabet gücümüzü kaybederiz. KOBİ'lerin kurumsallaşma ve markalaşma projeleri desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. **KOBİ'lerin yeni pazar arayışları**, sanal pazarlama, e ticaret ve daha az maliyetli pazarlama teknikleri teşvik edilmelidir. OSB (Organize Sanayi Bölgesi) ve TGB (Teknoloji Geliştirme Bölgeleri) faaliyet gösteren firmalara belirli zaman dilimlerinde ücretsiz danışmanlık desteği sağlanmalıdır. KOBİ'ler arası işbirlikleri, networkler ve etkin yeni ortaklık modellerinin geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. **Devletin verdiği hibe ve destek** mekanizmalarının yaratmış olduğu kafa karışıklığını giderici önlemler alınmalıdır. Kümelenme projeleri başta olmak üzere işbirliği sağlayan projeler artırılmalı ve bu projelerin ortaya çıkması için illerde zorunlu mekanizmaların oluşturulmalı-

dır. Mali destek ve teşvik mekanizmasına sahip kamu kurumlarının İmalat sanayi alanında faaliyet gösteren KOBİ'leri öncelikli olarak destekleyebilmesine yönelik gerekli mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır. **Üniversite ile sanayi işbirliği programları**nda somut çıktıları olan projeler desteklenmeli ve il bazında hedefler belirlenmelidir. KOBİ'lerin eski ve maliyet arttıran teknolojiden bir an önce kurtulması ve yeni sisteme adapte olması için hibe verilen teknoloji düzeyi de sorgulanmalıdır. Bölgesel teşviklerin belirlendiği yatırımlarda "Devlet Yardımları Hakkında Karar" gözden geçirilmeli sektörler ve oranlar illerde bulunan ve gelişme sahası olan alanları dikkate alınarak hazırlanmalıdır. **KOBİ'lerin finansmana erişimi kolaylaştırılmalı ve KGF, ESKK VE EXİMBANK yeniden yapılandırılmıştır.** Kamu kurumları tarafından verilen hibe ve desteklerin etki analizi çalışmaları yapılmalı ve alınan sonuçlar yeni destek programlarının şekillendirilmesinde kullanılmalıdır. İhracat potansiyeli olan sektör ve firmalar pozitif ayrımcılığa tabi tutulmalıdır. Nitelikli insan kaynağına uzun vadeli destekler sağlanmalıdır.

Projenizi rafta bekletmeyin,
hayata geçirin!

